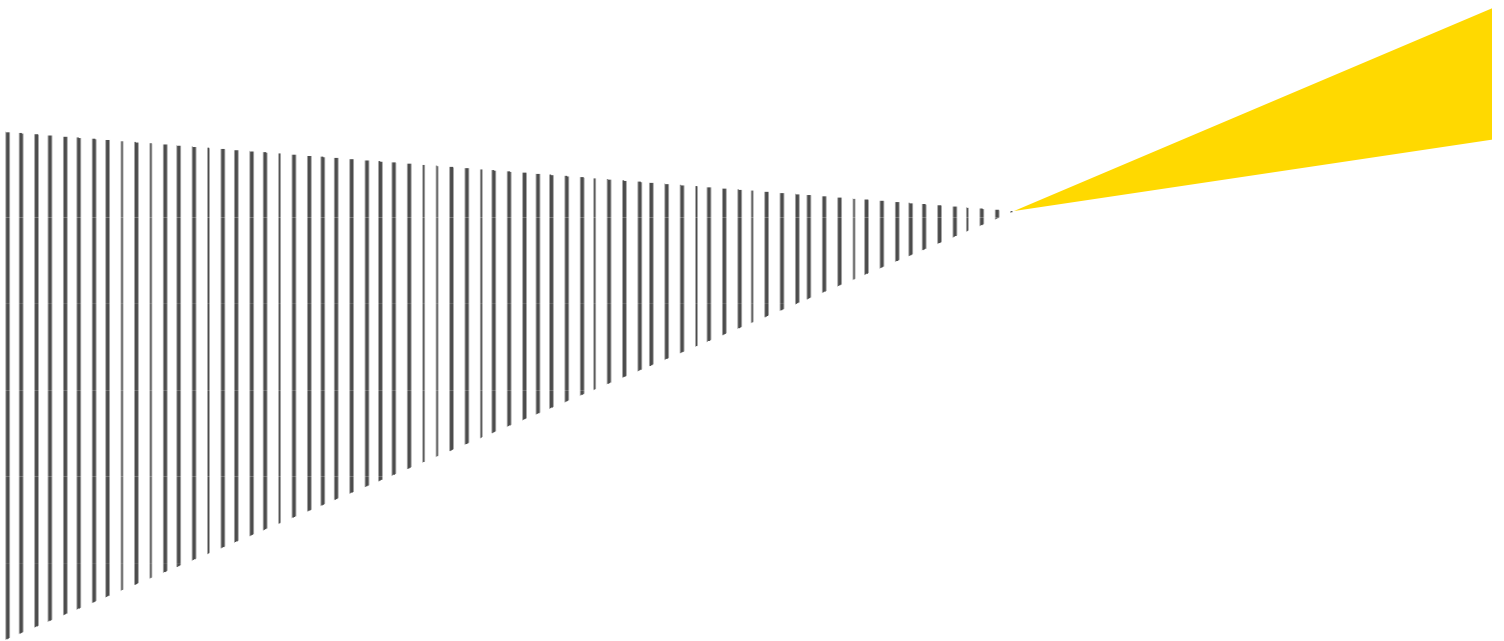

Landstinget i Jönköpings län

Granskning av årsbokslut/årsredovisning 2009

Helena Patrikson
Ulrika Strånge
Inger Andersson
Susanne Karlsson
Peter Ståhl
Tobias Haster
Mattias Gamlén

Innehåll

1. Sammanfattning	2
2. Inledning	3
2.1. Bakgrund	3
2.2. Syfte och avgränsning	3
2.3. Metod	4
3. Resultatanalys	5
4. God hushållning	8
4.1. Avstämning av balanskravet	8
4.2. Finansiella mål	8
4.3. Verksamhetsrelaterade mål	9
5. Rättvisande räkenskaper	12
5.1. Bokslutsprocessen	12
5.2. Bokslutsdokumentation	12
5.3. Balans- och resultaträkning	12
5.4. Årsredovisning	14
6. Intern kontroll / allmänna revisionsåtgärder	15
7. Transparenslagen	17

Bilaga 1 – Verksamhet som bedrivs i bolags- och stiftelseform

Bilaga 2 – Verksamhet som bedrivs i förvaltningsform

Bilaga 3 – Landstingets tabell över systemmätetal, mål och resultat

1. Sammanfattning

Ernst & Young har på uppdrag av de förtroendevalda revisorerna i Landstinget i Jönköpings län granskat årsbokslut /årsredovisning för räkenskapsåret 2009.

De viktigaste slutsatserna utifrån årets granskning är följande:

- ▶ Vår bedömning är att Landstinget i Jönköpings län redovisar ett rättvisande resultat för räkenskapsåret 2009.
- ▶ Balanskravet för räkenskapsåret 2009 är uppfyllt.
- ▶ De finansiella målen för 2009 bedöms vara uppfyllda.
- ▶ Landstinget i Jönköpings län tar ställning och gör bedömningen att god hushållning anses vara uppnådd.
- ▶ Vår bedömning utifrån en översiktlig granskning av de verksamhetsrelaterade målen är att landstingets verksamhet i allt väsentligt har skötts på ett ändamålsenligt och från ekonomisk synpunkt tillfredsställande sätt.
- ▶ Den sammanställning, i årsredovisningen för 2009, som visar systemmätetal, mål och resultat ger en översiktlig och tydlig bild över landstingets samtliga mål och måluppfyllelse. Denna sammanställning förstärker och förtydligar den beskrivande texten i årsredovisningen.
- ▶ Bedömning görs att årsredovisningen (version erhållen 22 mars 2010) för år 2009 i allt väsentligt är upprättad enligt gällande regelverk, anvisningar och god redovisningssed för kommuner och landsting.

Följande förslag till fortsatt utveckling ges:

- ▶ De verksamhetsrelaterade mål som är "delvis uppfyllda" och "inte uppfyllda" bör behandlas i handlingsplaner enligt fastställd styrmodell. Det bör framgå i årsredovisningen om det finns framtagna handlingsplaner och hur arbetet med dessa fortskrider.
- ▶ För att nå en tydlighet i målformulering, styrning och uppföljning bör utgångspunkten vara de övergripande strategiska målen som fastställts i budgeten för 2009. Då dessa övergripande strategiska mål finns med i styrmodellen för 2010 finns det goda förutsättningar för en tydligare och mer lättillgänglig redovisning av målen i årsredovisningen för 2010.
- ▶ Samtliga berörda förvaltningar bör fortsätta sitt arbete med att fastställa arbetsformer för att följa fastställda riktlinjer kring projektredovisning.
- ▶ Det rekommenderas att Landstinget i Jönköpings län fastställer centrala riktlinjer för hur pågående tvister ska hanteras. Rutinen bör fastställa hur bedömning och reservering av ev. förluster ska hanteras. Försiktighetsprincipen bör vara vägledande vid bedömningen.

2. Inledning

2.1. Bakgrund

Ernst & Young har fått i uppdrag att utföra en granskning av årsbokslut/årsredovisning avseende räkenskapsåret 2009.

2.2. Syfte och avgränsning

Syftet med denna granskning kan beskrivas enligt följande:

2.2.1. Redovisningsrevision

- Analysera måluppfyllelsen avseende de finansiella målen för god ekonomisk hushållning.
- Bedöma om räkenskaperna är rättvisande och analysera resultatutvecklingen och väsentliga avvikelser mot fastställd budget.
- Granska att årsredovisningen är upprättad enligt god redovisningssed samt enligt gällande regelverk och anvisningar.
- Stämma av väsentliga balansposter mot upprättade underlag samt följa upp eventuella åtgärdsplaner.
- Kontrollera att förvaltningarna följt gällande regelverk och fastställda bokslutsanvisningar.

2.2.2. Förvaltningsrevision

- Årets granskning har även omfattat, att utifrån landstingets årsredovisning, göra en bedömning av landstingets redovisade måluppfyllelse på en övergripande nivå, analys av slutsatser kring måluppfyllelsen och ev. angivna åtgärdsplaner/handlingsplaner. Denna del syftar till att ge ett underlag för de förtroendevalda revisorernas bedömning om verksamheten skötts på ett ändamålsenligt och från ekonomisk synpunkt tillfredsställande sätt.
- Pröva om Landstinget i Jönköpings län bedriver någon verksamhet som lyder under Lagen (2005:590) om insyn i vissa finansiella förbindelser m.m. (s.k. Transparenslagen). Denna lag ställer krav på viss redovisning i offentliga företag, genom krav på öppen och separat redovisning. Syftet med lagen är att motverka konkurrensproblem och få en insyn i hur olika stöd påverkar offentlig näringsverksamhet.

Samtliga förvaltningar inom Landstinget i Jönköpings län har omfattats av granskningen som i huvudsak skett på respektive förvaltnings ekonomifunktion samt på den centrala ekonomivardelningen vid Landstingets kansli.

2.3. Metod

Granskningen är utförd enligt god revisionssed med särskilt beaktande av den kommunala särarten. Detta innebär att revisionen planerats och genomförts på ett sådant sätt att informationen i årsredovisningen inte innehåller väsentliga felaktigheter. En revision innefattar att granska ett urval av underlag för belopp och annan information i räkenskapshandlingarna. I revisionen ingår också att pröva de redovisningsprinciper som använts i verksamheten. Planeringen är genomförd med utgångspunkt i en risk- och väsentlighetsanalys. Det innebär att vi har koncentrerat våra insatser där risken för väsentliga fel är störst. Riskbedömningen påverkas bl.a. av posternas storlek, mängden transaktioner samt förekomst av komplexa transaktioner och svåra bedömningar.

Uppföljning har skett av de iakttagelser som noterades vid granskning av årsredovisningen 2008 och det svar som har erhållits från Landstingsstyrelsen. Iakttagelser i rapporten gällande granskning av delårsrapport 2:2009 samt centrala ekonomiavdelningens yttrande gällande denna rapport har även beaktats.

Rapporten har begränsats till väsentliga iakttagelser.

3. Resultatanalys

Årets resultat (mnkr) kan sammanfattas enligt följande:

	Utfall 2009	Budget 2009	Budget- avvikelse	Prognos 090831	Prognos- avvikelse
Intäkter	1 059	944	115	1 050	9
Kostnader	-8 165	-8 119	-46	-8 153	-12
Avskrivningar	-271	-278	7	-270	-1
Verksamhetens nettokostnad	-7 377	-7 453	76	-7 373	-4
Skatteintäkter	5 919	6 032	-113	5 887	32
Generella statsbidrag och utjämning	1 765	1 719	46	1 764	1
Finansnetto	-73	-165	92	-113	40
Årets resultat	234	133	101	165	69

Resultatet för 2009 uppgår till 234 mnkr och överstiger därmed budgeten med 101 mnkr. Vid den prognos som upprättades vid delårsbokslut 2:2009 i augusti bedömdes resultatet uppgå till 165 mnkr.

Trots att skatteintäkter och generella statsbidrag understeg budgeten med 67 mnkr har ett högre resultat än budgeterat kunnat redovisas. Detta beror främst på att nettokostnaderna är 76 mnkr lägre och finansnettot blev 92 mnkr bättre än budgeterat.

Under året har ett antal engångseffekter uppgående till väsentliga belopp påverkat resultatet och medfört budgetavvikelser.

Verksamhetens nettokostnad

- AFA försäkring har för 2009 tagit bort avgifterna för premier avseende kollektiv-avtalade sjukförsäkringar. Detta innebär att landstinget får lägre kostnader motsvarande 59 mnkr.
- En avsättning på 35 mnkr, hänförlig till ändrat huvudmannaskap av Ädelreformen, har gjorts i 2009 års räkenskaper.

Generella statsbidrag

- Statens bidrag för att förbättra tillgängligheten uppgår för 2009 till 37 mnkr och var inte känt då budgeten fastställdes.

Finansnetto

- Sveriges kommuner och landsting har under 2009 återbetalt medlemsavgiften, vilket har påverkat finansnettot med +19 mnkr.
- Landstinget värderar sina värdepapper till lägsta värdet av anskaffningsvärde och marknadsvärde. Utvecklingen på aktiemarknaden har varit gynnsam under 2009 och de nedskrivningar till marknadsvärde som skedde 2008 har kunnat återföras. Detta har inneburit en intäktsförstärkning på 165 mnkr. Orealiserade kursvinster bokförs inte och uppgår vid bokslutstillfället till 95 mnkr.
- I de finansiella posterna ingår även ränte- och basbeloppsuppräknig för de pensionsprognoser som erhålls från KPA. Detta innebär en högre kostnad än budgeterat motsvarande 43 mnkr.

För att åskådliggöra landstingets resultat utifrån de olika verksamhetsgrenarna redovisas nedanstående tabell (mnkr). Uppgifterna inom parentes i kolumnen "Resultat 2009" avser föregående års resultat och "Prognos 2009" avser den prognos förvaltningarna fastställde per 090831.

Förvaltning:	Resultat 2009:	Prognos 2009:	Differens:
Jönköpings sjvo	-24,1 (-59,8)	-15,0	-9,1
Höglandets sjvo	-33,1 (-5,4)	-25,1	-8,0
Värnamo sjvo	11,6 (11,7)	-5,0	16,6
Folktandvården	5,2 (13,1)	5,3	-0,1
Landstingsfastigheter	-4,3 (-4,7)	0,1	-4,4
Regional utveckling	0,6 (1,4)	0,5	0,1
ITC	1,7 (8,3)	0,5	1,2
Laboratoriemedicin	-6,5 (3,0)	-6,2	-0,3
Landstingets kansli	-1,2 (0,0)	0,0	-1,2
RO 10, finansnetto och övriga landstingsgemensamma poster	284,1 (49,4)	209,9	74,2
Totalt:	234,0 (17,0)	165,0	69

Verksamheternas (exkl. RO 10) sammanlagda resultat uppgår till -50,1 mnkr. Verksamheterna (exkl. RO 10) prognostiserade ett årsresultat på totalt -44,9 mnkr i augusti 2009, vilket visar att de bedömningar och den analys som gjordes då stämde väl överens med det slutliga resultatet.

Höglandets sjukvårdsområde redovisar ett resultat som är 33 mnkr lägre än budget. I prognosen som upprättades i augusti bedömdes underskottet uppgår till 25 mnkr. Under 2009 har inventarier anskaffats till nya lokaler för 7 mnkr. Dessa kostnader har förvaltningen delvis kompenserats för under året (2,4 mnkr) och den resterande delen (4,6 mnkr) kommer också kompenseras och det slutliga resultatet för Höglandet sjukvårdsområde blir -28,4 mnkr för år 2009. Under året har enligt uppgift förvaltningen prioriterat arbetet med att förbättra tillgängligheten och minska köerna. Detta kan ha påverkat kostnadsnivån. De intäkter förvaltningen tidigare har haft för utomlänspatienter och asylsökande har minskat väsentligt jämfört med tidigare år. För de kliniker som uppvisar större underskott har åtgärdsplaner upprättats på kort och lång sikt. Förvaltningen har enligt uppgift gjort en bedömning att ekonomisk balans ska kunna uppnås år 2011.

Värnamo sjukvårdsområde visar ett resultat som är 11 mnkr bättre i jämförelse med budget. Förvaltningen har i prognosen som upprättades 2009-08-31 aviserat ett betydligt sämre utfall än vad slutligt resultat visar. De kommentarer som lämnats är att förvaltningen generellt har varit återhållsam med kostnaderna, kostnader för löner avviker positivt med 3,7 mnkr mot prognosen, en tilläggsbudget på + 2 mnkr (var ej känd i augusti) samt att prognosen i övrigt baserats på försiktiga bedömningar.

Slutsats / kommentar:

- Den bedömning som Höglandets sjukvårdsområde gör avseende att ekonomisk balans ska uppnås för räkenskapsåret 2011 är svår att värdera då förvaltningen inte gjort någon bedömning av åtgärdsplanens ekonomiska effekter varken för 2010 eller 2011.
- Vår bedömning är, med beaktande av ovanstående, att landstingets redovisar ett rättvisande resultat för räkenskapsåret 2009.

4. God hushållning

Landstingsfullmäktige har, i fastställd budget för 2009, definierat ett antal strategiska mål för att uppnå god hushållning.

- Bra folkhälsa
- God vård
- Regional utveckling
- Kostnadseffektivitet
- Långsiktig och uthållig finansiering

Dessa mål tillsammans med kommunallagens balanskrav ska behandlas i de följande avsnitten.

4.1. Avstämning av balanskravet

Enligt Kommunallagen (1991:900) ska kommuner och landsting ha en god ekonomisk hushållning i sin verksamhet och i sådan verksamhet som bedrivs genom andra juridiska personer. Detta innebär att de löpande intäkterna ska täcka de löpande kostnaderna.

För räkenskapsåret 2009 redovisar landstinget ett överskott på 234 mnkr (17 mnkr 2008).

Slutsats / kommentar:

- Balanskravet för räkenskapsåret 2009 är därmed uppfyllt.

4.2. Finansiella mål

Långsiktig och uthållig finansiering

"För att långsiktigt trygga verksamhetens finansiering utan skattehöjning ska årligen ett resultat på minst 2,0 procent av skatteintäkter och statsbidrag uppnås. Genom denna resultatnivå bedöms Landstinget att med egna medel kunna finansiera nödvändiga investeringar och därutöver ett visst ökat sparande för pensioner som intjänats före 1998."

Det redovisade resultatet på 234 mnkr motsvarar 3 % av summan av skatteintäkter och statsbidrag (7 683 mnkr). Ett resultat på 2 % av skatteintäkter och statsbidrag motsvarar ca 150 mnkr för 2009 och landstinget gör en bedömning att denna nivå är tillräcklig för att klara de genomsnittliga årliga investeringarna med egna medel samtidigt som den totala pensionsskulden påverkas positivt. Detta innebär att årets resultat tillsammans med avskrivningskostnaderna ska täcka årets investeringar. För räkenskapsåret 2009 översteg resultatet och avskrivningarna årets investering med 87 mnkr.

Slutsats / kommentar:

- De finansiella målen för 2009 bedöms vara uppfyllda.

4.3. Verksamhetsrelaterade mål

Nedan beskrivs de verksamhetsrelaterade strategiska målen som Landstingsfullmäktige fastställt. Det finansiella målet behandlas i avsnitt 4.2.

Bra folkhälsa

"Landstinget ska arbeta hälsofrämjande och sjukdomsförebyggande för länsinvånarnas hälsa och livskvalitet. Ett aktivt folkhälsoarbete ska bedrivas i samarbete med berörda aktörer".

God vård

"Landstingets hälso- och sjukvård och tandvård ska vara jämlik och ges med god tillgänglighet och bra bemötande, efter vars och ens behov, med rätt kompetens, på rätt vårdnivå och med rätt val av behandling. Antalet misstag, brister, och fel i Landstingets tjänster ska minimeras. Det leder till en pålitlig och säker vård med bästa möjliga kliniska resultat".

Regional utveckling

"Landstinget ska medverka till ett län med bra miljö, goda arbets-, utbildnings-, och utvecklingsmöjligheter, utbyggd infrastruktur och rikt kulturliv".

Kostnadseffektivitet

"Verksamhetens mål ska nås med lägsta möjliga resursinsats. Riksdagens beslutade "kostnadseffektivitetsprincip" säger att vid val mellan olika verksamheter och åtgärder ska en rimlig relation mellan kostnader och effekt eftersträvas, mätt som förbättrad hälsa och höjd livskvalitet".

4.3.1. Landstingets bedömning av god hushållning

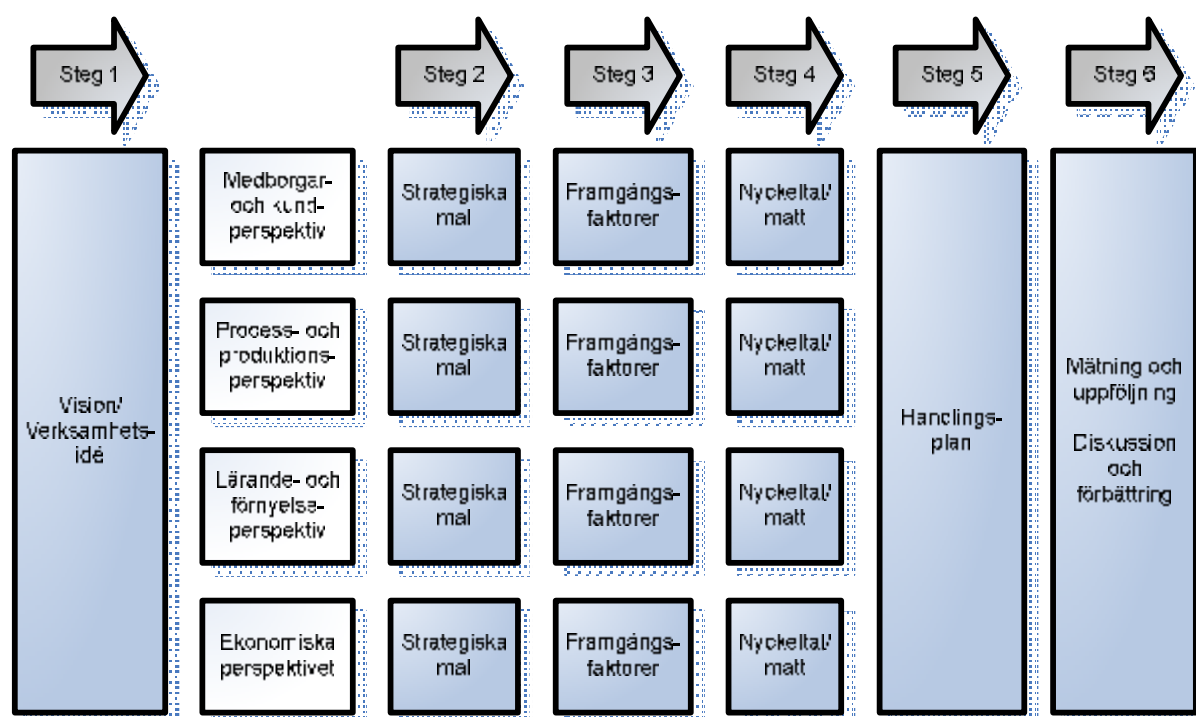
Ovanstående mål finns beskrivna i årsredovisningens kapitel "För ett bra liv i ett attraktivt län". Här beskriver landstinget styrprocessen för god hushållning och poängterar att utgångspunkten för styrningen är att uppnå god hushållning såväl verksamhetsmässigt som finansiellt. God hushållning ska skapas genom att verksamheten drivs på ett ändamålsenligt och kostnadseffektivt sätt med en finansiering som långsiktigt garanterar verksamheten utan skattehöjning.

I ovan nämnda kapitel i årsredovisningen redovisas en tabell över samtliga mål (systemmätetal, mål, resultat 2009 och gränsvärden för resultatvärdering). Denna sammanställning är en nyhet i landstingets årsredovisning och den visar att 57 % av målen är uppfyllda, 30 % är delvis uppfyllda och 13 % är inte uppfyllda. Det är enbart två mål som inte har kunnat mätas p.g.a. osäkerhet i data / mätning är inte genomförd. Vid jämförelse med föregående år så är det en större andel mål som uppfylls / delvis är uppfyllda. Vidare i detta kapitel redovisas även nationella jämförelser och jämfört med andra landsting så bedömer Landstinget i Jönköpings län att de bedriver en bra verksamhet till låga kostnader. Det poängteras dock att sådana här jämförelser ger en bild av relationen mellan landstingen men visar inte om de faktiska resultaten blivit bättre. Landstinget i Jönköpings län har i dessa öppna jämförelser haft en placering bland de tre främsta under samtliga år de genomförts.

Analysen av de finansiella målen (se avsnitt 4.2) visar att de är uppfyllda för räkenskapsåret 2009. Landstinget skriver i årsredovisningen att bedömningen av långsiktighet och uthållighet inte skall isoleras till ett enskilt år utan måste göras för flera år och helst över en konjunkturcykel.

Utifrån ovanstående resultat gör landstinget slutligen bedömningen att en god hushållning, både verksamhetsmässigt och finansiellt, är uppnådd.

4.3.2. Granskning av måluppfyllelse

Ovanstående figur (över styrmodellen) finns i fastställd budget för 2009. De övergripande strategiska målen som beskrivs i inledningen av avsnitt 4.3 (Bra folkhälsa, God vård, Regional utveckling och Kostnadseffektivitet) finns inte med i denna uppställning. Det som i bilden ovan benämns "Strategiska mål" är på en mer detaljerad nivå. Presentationen av måluppfyllelsen i årsredovisningen utgår från verksamhetsområdena; Hälso- och sjukvård, Tandvård, Utbildning, Kultur och Trafik och infrastruktur. Denna uppdelning saknas också i ovanstående modell/uppställning. Ovanstående styrmodell finns på sid. 6 i "Budget 2010 med flerårsplan 2011-2012 och där noteras att de övergripande strategiska målen finns med i steg 1.

De fyra perspektiven; Medborgar- och kundperspektivet, process- och produktionsperspektivet, lärande- och förnyelseperspektivet och det ekonomiska perspektivet är ett sätt att beskriva, planera och följa upp verksamheten. För att uppfylla de strategiska målen i respektive perspektiv har ett antal framgångsfaktorer identifierats och utifrån dessa har systemmätetal fastställts (se bilaga 3). Dessa systemmätetal har sedan uttryckts i mätbara mål. Till varje mål finns gränsvärden för om målet är uppfyllt, delvis uppfyllt eller inte uppfyllt. De systemmätetal som berör medarbetare, ledarskap och miljö redovisas i årsredovisningen på en övergripande nivå för hela landstinget i separata avsnitt.

För merparten av de mål som delvis är uppfyllda/ inte uppfyllda saknas kommentarer i årsredovisningen om handlingsplaner enligt modellen ovan är upprättade.

Det finns en otydlighet när det gäller definition av övergripande strategiska mål, övriga strategiska mål och framgångsfaktorer. Exempelvis är "Bra folkhälsa" både ett strategiskt mål och en framgångsfaktor och "Lärande och förnyelse" är både ett perspektiv och en framgångsfaktor.

Slutsats / kommentar:

- Stor andel av målen är uppfyllda/delvis uppfyllda.
- Sammanställningen som visar systemmätetal, mål och resultat ger en översiktlig och tydlig bild över landstingets samtliga mål och måluppfyllelse. Denna sammanställning förstärker och förtydligar den beskrivande texten i årsredovisningen.
- Vår bedömning är att det är positivt att så stor andel av målen har kunnat mätas årligen trots att vissa mål har en längre tidsperiod.
- De mål som är "delvis uppfyllda" och "inte uppfyllda" bör behandlas i handlingsplaner enligt ovanstående modell. Det bör framgå i årsredovisningen om det finns framtagna handlingsplaner och hur arbetet med dessa fortskrider.
- För att nå en tydlighet i målformulering, styrning och uppföljning bör utgångspunkten vara de övergripande strategiska målen som fastställts i budgeten för 2009. Då dessa övergripande strategiska mål finns med i styrmodellen för 2010 finns det goda förutsättningar för en tydligare och mer lättillgänglig redovisning av målen i årsredovisningen för 2010.
- Landstinget i Jönköpings län tar ställning och gör bedömningen att god hushållning anses vara uppnådd.
- Vår bedömning utifrån denna översiktliga granskning är att landstingets verksamhet i allt väsentligt har skötts på ett ändamålsenligt och från ekonomisk synpunkt tillfredsställande sätt.

5. Rättvisande räkenskaper

5.1. Bokslutsprocessen

Förvaltningarnas bokslutsarbete följer den tidsplan som fastställts i landstingets bokslutsanvisningar 2009 (E-cirkulär 1909). Enligt detta dokument ska förvaltningarna vara klara med specifikation av samtliga balanskonton i slutet av januari (26 januari). Förvaltningarnas verksamhetsberättelse där även analys av resultatet ingår ska vara klar i mitten på februari. Efter detta ska årsredovisningen sammanställas och enligt fastställd tidplan ska den vara klar för revision den 22 mars. Ett omfattande arbete utförs för att sammanställa förvaltningarnas rapporter till en samlad analys i årsredovisningen. Landstinget bör se över om det finns arbetsmoment som kan utföras tidigare, kanske t.o.m. innan årsskiftet, för att underlätta och förenkla bokslutsprocessens slutfas.

Förvaltningarna har en god följsamhet till fastställda bokslutsanvisningar och iakttagelser som revisionen för fram får snabbt genomslag i organisationen via centrala ekonomiavdelningens olika arbetsgrupper, ex. med förvaltningarnas ekonomichefer och redovisningsansvariga. Denna kontinuerliga kontakt som centrala ekonomiavdelningen har med berörda personer på förvaltningarna är mycket värdefull för att säkerställa ett likformigt arbetssätt kring landstingets löpande redovisning och bokslutsarbete.

5.2. Bokslutsdokumentation

Förvaltningarnas bokslutsdokumentation håller överlag en hög kvalitet och följer de riktlinjer som finns i fastställda bokslutsanvisningar. Det är viktigt att bokslutsbilagor och tillhörande underlag på ett tydligt sätt visar vilka bedömningar som gjorts och vilka principer som använts.

5.3. Balans- och resultaträkning

Fastställd balans- och resultaträkning bedöms visa ett rättvisande resultat och ställning för landstinget för räkenskapsåret 2009. Granskning och analys av resultaträkningen per 091231 redovisas i avsnitt 3 och i detta avsnitt ges kommentarer till balansräkningen.

Övergripande iakttagelser

Manuella bokföringsordrar

Vid granskning av delårsrapport 2:2009 och årsbokslutet 2009 har det noterats brister i manuella bokföringsordrar. Det har noterats att det finns manuella bokföringsordrar som saknar både beslutsattest och granskningsattest. Det har även noterats bokföringsordrar som saknar underlag till uppbokat belopp, dvs. det finns inget underlag som visar vad den ekonomiska händelsen avser, hur beloppet är framräknat eller när händelsen uppkommit.

Projektredovisning

Vi har i tidigare revisionsrapporter noterat att det finns brister i följsamheten till landstingets anvisningar gällande projektredovisning. Vi har poängterat vikten av ett enhetligt arbetssätt och dokumentation då detta är hantering av externa medel av väsentlig storlek. I årets granskning noterar vi att det skett en positiv utveckling vad gäller projektredovisningen och Jönköpings sjukvårdsområde bör särskilt nämnas då de lagt ner omfattande resurser på att uppfylla fastställda riktlinjer gällande projektredovisningen.

Slutsats / kommentar:

- Manuella bokföringsordrar avser ofta väsentliga belopp som påverkar landstingets resultat och ställning. Rutiner bör därför upprättas som säkerställer att behöriga personer attesterar samtliga verifikationer.
- Enligt Lag (1997:614) om kommunal redovisning 2 kap. § 4, fastställs att verifikationen ska innehålla uppgift om när den sammanställts, när den inträffat, vad den avser, vilket belopp det gäller och vilken motpart den berör. Verifikationen skall även innefatta upplysning om handlingar eller andra uppgifter som har legat till grund för den ekonomiska händelsen samt var dessa finns tillgängliga.
- Samtliga berörda förvaltningar bör fortsätta sitt arbete med att fastställa arbetsformer för att följa fastställda riktlinjer kring projektredovisning.

Folktandvården

Frisktvård

Under hösten 2009 infördes frisktvård i Folktandvården. Frisktvård omfattar patienter från 20 år och innebär i korthet att tandhälsan bedöms efter noggrann undersökning och utifrån det bestäms vilken premiegrupp/prisnivå som patienten hamnar i. Ett avtal med fast pris tecknas mellan patienten och Folktandvården. Avtalet löper på tre år och patienten får välja om betalning ska ske via autogiro en gång per månad eller via faktura en gång per år. Det finns även möjlighet att betala totalbeloppet direkt.

Varje månad intäktsförs 1/36 av intäkten mot patient och Försäkringskassa, dvs. intäkterna periodiseras över tiden och matchas inte mot löpande kostnader. Avstämning mot Försäkringskassan (FK) sker en gång per år (1 juli) vid begäran av pengar. Det noteras att frisktvårdsprojektet inte har haft någon väsentlig resultatpåverkan i bokslutet per 091231.

Värdereglering fordringar

I bokslutet per 091231 har Folktandvården skrivit ned fordringar motsvarande ca 1,8 mnkr. Denna nedskrivning avser fordringar som är äldre än 1 år (285 tkr) och differens mot Försäkringskassan (1 513 tkr). Nedskrivningen av fordran mot Försäkringskassan baseras på det saldobesked som erhållits från Försäkringskassan och som anger vilken skuld Försäkringskassan har bokfört mot Folktandvården. Den nya tandvårdsförsäkring som infördes under 2008 med tillhörande rutiner har inneburit vissa administrativa problem. Försäkringskassan hämtar själva ut filer från Folktandvårdens redovisning och det har under åren uppstått väsentliga avstämningsproblem mellan Försäkringskassan och landets tandvårdskliniker. Det är svårt att bedöma om denna nedskrivning är korrekt, men vi anser att nedskrivningen ska ske.

Slutsats / kommentar:

- Då Folktandvården historiskt sett har haft omfattande problem med avstämning av fordran mot Försäkringskassan vill vi poängtera vikten av fastställda och effektiva avstämningsrutiner av fordran, intäkter och kostnader som rör frisktvården.

Landstingsfastigheter

I tidigare revisionsrapporter har tvisten mellan Landstinget och Sävsjö kommun uppmärksamats. Det har enligt uppgift från Landstinget förekommit oklarheter i skiljedomen som meddelats men bedömning har gjorts att det inte förelåg någon väsentlig förlustrisk och det har inte skett någon reservering i tidigare bokslut.

Landstingsfastigheter har efterskänt hyror för år 2007 och år 2008 vilket motsvarar 1,6 mnkr. För år 2009 har hyran sänkts med 300 tkr. Totalt belopp på 1,9 mnkr belastar Landstingsfastigheters resultat negativt för år 2009. Förlikningsavtal har träffats centralt mellan Landstinget och Sävsjö kommun.

Slutsats / kommentar:

- Det rekommenderas att Landstinget i Jönköpings län fastställer centrala riktlinjer för hur pågående tvister ska hanteras. Rutinen bör fastställa hur bedömning och reservering av ev. förluster ska hanteras. Försiktighetsprincipen bör vara vägledande vid bedömningen.

5.4. Årsredovisning

Granskning har skett av ett utkast till landstingets årsredovisning för år 2009. Vår granskning och bedömning utgår i huvudsak från de finansiella delarna i årsredovisningen. Denna del av granskningen ska fastställa om årsredovisningen är upprättad enligt god redovisningssed samt enligt gällande regelverk och anvisningar.

Slutsats / kommentar:

- Bedömning görs att årsredovisningen (version erhållen 22 mars 2010) för år 2009 i allt väsentligt är upprättad enligt gällande regelverk, anvisningar och god redovisningssed för kommuner och landsting.

6. Intern kontroll / allmänna revisionsåtgärder

Under hösten har ett antal allmänna revisionsåtgärder utförts. Denna del av granskningen ska säkerställa att det finns rutiner och kontroller som säkerställer en tillräcklig och god intern kontroll för väsentliga processer som påverkar en rättvisande och tillförlitlig redovisning.

De förvaltningar som inte besöktes i samband med delårsbokslut 2:2009 har besökts löpande under hösten för att säkerställa att fastställt arbetssätt kring bokslut och andra väsentliga processer följs. Rutiner kring fysisk inventering av anläggningstillgångar, hantering av projektmedel, förekomst av tvister och uppdatering om nya avtal slutits under året har ingått i granskningen.

Nedan görs en översiktlig beskrivning av granskningsmomenten som utförts genom granskning av ett urval av transaktioner, dokumentgranskning osv.

- Stickprovskontroll och granskning av rutin gällande redovisning och inbetalning av moms, källskatt och arbetsgivaravgifter.
- Kontoanalyser av ett urval av transaktioner som är bokförda på "känsliga konton", ex. övriga intäkter, uppvaktning & gåvor, kurs & konferens, personalrepresentation, extern representation, skadestånd, förluster fordringar och övriga tjänster.
- Granskning av ett urval av de sist bokförda bokslutstransaktionerna på respektive förvaltning.
- Översiktlig granskning av rutiner kring lönehantering, självservice, stora löneutbetalningar m.m.
- Periodiseringskontroll av leverantörsfakturer för att säkerställa att kostnadsbokföring sker på rätt räkenskapsår.
- Uppföljning av rutiner gällande hantering av oegentligheter, tvister och ev. krav.
- Uppdatering av försäkringsbrev och dess villkor.
- Övergripande kartläggning av inköpsavdelningens organisation och ansvarsområde gentemot förvaltningarna.

Iakttagelser:

Gällande granskning av rutiner kring lönehanteringen noteras följande iakttagelser:

- Det finns inga fastställda rutiner som säkerställer att samtliga tidrapporter i självservice-systemet signeras av behörig chef innan utbetalning av lön sker. Det finns en osäkerhet om de kontrollmöjligheter som finns i systemet används på ett ändamålsenligt och likformigt sätt inom landstinget.
- Vi har tidigare noterat att det finns tjänstgöringsrapporter som attesterats i efterhand. I årets granskning har stickprov på tjänstgöringsrapporter granskats och i dessa har attest skett i rätt tid. Det noteras däremot att utbetalning av lön vid ex. en anställnings upphörande eller vid byte till en annan förvaltning skett utan attest.

Slutsats / kommentar:

- Det rekommenderas att attestrutinerna gällande utbetalning av slutlön när personal slutar sin anställning eller byter förvaltning ses över.
- Granskning av övriga ovanstående moment har inte medfört några väsentliga iakttagelser och den interna kontrollen bedöms vara tillräcklig i sin omfattning.

7. Transparenslagen

Lagen (2005:590) om insyn i vissa finansiella förbindelser m.m. (s.k. Transparenslagen) ställer krav på viss redovisning i offentliga företag, genom krav på öppen och separat redovisning. Syftet med lagen är att motverka konkurrensproblem och få en insyn i hur olika stöd påverkar offentlig näringsverksamhet.

Lagen omfattar offentliga företag där staten, kommuner eller landsting har ett direkt eller indirekt dominerande inflytande genom ägande, finansiell medverkan eller genom de regler som gäller för företaget. Även ekonomisk eller kommersiell verksamhet som kommuner och landsting bedriver i förvaltningsform kan falla under begreppet företagsverksamhet.

Enligt SKL (Sveriges Kommuner och Landsting) är ovanstående lag enbart tillämplig på av landstinget helägda eller majoritetsägda offentliga företag i t.ex. bolags- eller stiftelseform. Lagen omfattar inte myndighetsverksamhet. Den verksamhet av ekonomisk eller kommersiell natur som bedrivs i förvaltningsform är dock aktuell för bedömning enligt Transparenslagen.

Vår analys (enligt bilaga 1 och 2) bygger på ett flödesschema som SKL utformat för att identifiera vilka delar i landstingets verksamhet som kan vara aktuella och lyda under ovanstående lagstiftning. Enligt bilaga 1 redovisas hur bedömning skett av den verksamhet som bedrivs i bolags- och stiftelseform och enligt bilaga 2 redovisas den del av landstingets verksamhet som bedrivs i förvaltningsform.

Enligt bilaga 1 är det endast Jönköpings Länstrafik AB som har en nettoomsättning som överstiger 40 miljoner euro. Landstingets ägarandel är 50 %, men då landstinget äger bolaget tillsammans med länets övriga kommuner (offentliga aktörer) bedömer vi att Jönköpings Länstrafik AB kan vara ett offentligt företag enligt ovanstående lagstiftning.